

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 19. oktobra 2017*

„Pritožba – Nepogodbena odgovornost Unije – Javno naročilo storitev – Operativna tehnična pomoč za vzpostavitev in upravljanje mrežnega mehanizma za izvajanje evropskega partnerstva za inovacije ‚Kmetijska produktivnost in trajnost‘ – Zavrnitev ponudbe ponudnika – Neobičajno nizka ponudba – Kontradiktorni postopek“

V zadevi C-198/16 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 8. aprila 2016,

Agriconsulting Europe SA s sedežem v Bruslju (Belgija), ki jo zastopa R. Sciaudone, odvetnik,

tožeča stranka,

druga stranka v postopku je

Evropska komisija, ki jo zastopata L. Di Paolo in F. Moro, agentki, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi J. L. da Cruz Vilaça (poročevalec), predsednik senata, E. Levits, A. Borg Barthet, sodnika, M. Berger, sodnica, in F. Biltgen, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: italijanščina.

Sodbo

- 1 Družba Agriconsulting Europe SA (v nadaljevanju: Agriconsulting) s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 28. januarja 2016, Agriconsulting Europe/Komisija (T-570/13, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2016:40), s katero je Splošno sodišče zavrnilo njeno tožbo, s katero je predlagala, naj se Evropski uniji naloži plačilo odškodnine za škodo, ki jo je utrpela zaradi domnevnih nepravilnosti, ki naj bi jih storila Evropska komisija v okviru javnega razpisa „Vzpostavitev mrežnega mehanizma za izvajanje evropskega partnerstva za inovacije ‚Kmetijska produktivnost in trajnost‘“ (AGRI-2012-PEI-01).

Pravni okvir

- 2 Člen 139 Uredbe Komisije (ES, Euratom) št. 2342/2002 z dne 23. decembra 2002 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 4, str. 145), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES, Euratom) št. 478/2007 z dne 23. aprila 2007 (UL 2007, L 111, str. 13) (v nadaljevanju: Uredba št. 2342/2002), naslovljen „Neobičajno nizke ponudbe“, v odstavku 1 določa:

„Če so v ponudbi za dano naročilo ponujene neobičajno nizke cene, mora naročnik, preden tako ponudbo zavrne samo iz tega razloga, pisno zahtevati podrobno obrazložitev vseh postavk ponudbe, za katere meni, da so pomembne in jih mora preveriti po ustreznem zaslišanju vpletenih in ob upoštevanju prejete obrazložitve. Ta obrazložitev se lahko nanaša zlasti na spoštovanje veljavnih predpisov v zvezi z zaščito dela in delovnimi pogoji na kraju, kjer se delo, storitev ali dobava izvaja.

[...]“

- 3 Člen 146 Uredbe št. 2342/2002, naslovljen „Komisija za ocenjevanje ponudb in prijav za sodelovanje“, v odstavku 4 določa:

„V primeru neobičajno nizke cene, navedene v členu 139 te uredbe, lahko komisija za ocenjevanje zahteva ustrezne informacije o vseh postavkah ponudbe.“

Dejansko stanje

- 4 Dejansko stanje spora je v točkah od 1 do 22 izpodbijane sodbe opisano tako:
 - „1. Evropska komisija je z razpisom za oddajo javnega naročila, objavljenim v Dopolnilu k *Uradnemu listu Evropske unije* z dne 7. avgusta 2012 (UL 2012/S 61-150-249926), objavila povabilo k oddaji ponudb z referenčno številko AGRI-2012-PEI-01, namenjeno vzpostavitvi mrežnega mehanizma za izvajanje evropskega partnerstva za inovacije ‚Kmetijska produktivnost in trajnost‘ (v nadaljevanju: razpis).
 2. V skladu s točko 1 specifikacij naročila (v nadaljevanju: specifikacije) je bila naloga izbranega ponudnika sodelovati pri vzpostavitvi in upravljanju mreže partnerstva, ki jo sestavljajo in je odprta za izvajalce, ki se ukvarjajo z inovacijami in inovativnimi pristopi v kmetijskem sektorju, kot so kmetje, raziskovalci, svetovalci, podjetja, nevladne organizacije, potrošniki in organi javnega sektorja. Izbrani ponudnik je bil odgovoren za vzpostavitev in delovanje mrežnega mehanizma, ki ga je po eni strani sestavljalo osebje, ki ga uspešni ponudnik napoti na izvrševanje nalog iz razpisa, po drugi pa fizični kraj, kjer to osebje dela in opravlja storitve (v nadaljevanju: informacijska pisarna).

3. Naloge izbranega ponudnika so bile opredeljene v točki 2 specifikacij. Razdeljene so bile na devet osnovnih nalog, in sicer, prvič, upravljanje osebja, ki bo izvrševalo naloge in upravljanje informacijske pisarne, drugič, vzdrževanje mreže partnerstva, tretjič, dejavnost vključevanja v mrežo in razvoja komunikacijskih instrumentov, četrtič, posodabljanje in vzdrževanje popolne banke podatkov, petič, hranjenje seznama zunanjih strokovnjakov, šestič, izvajanje dejavnosti koordinacije in izmenjave informacij, sedmič, ugotavljanje potreb po raziskavah pri terenskih izvajalcih, osmič, razvoj letnega delovnega programa, in devetič, arhiviranje, upravljanje inventarja ter shranjevanje dokumentov in informacij. V specifikacijah je bilo navedeno minimalno število osebja, potrebnega za izvršitev glavnih nalog, pri čemer je bilo zato določeno, da mora biti osebje, napoteno na izvrševanje nalog, sestavljati vsaj deset oseb, ‚v ekvivalentu polnega delovnega časa‘, od katerih jih mora biti vsaj šest zaposlenih za nedoločen čas.
4. Poleg tega je bilo v specifikacijah določenih 27 dodatnih nalog, ki bi se morale izvrševati na vsakoletni predlog Komisije v obsegu od vsaj treh dodatnih nalog do največ desetih nalog na leto, pri čemer naj bi bile vsaj naloge št. 24, št. 26 in št. 27 zahtevane prvo leto. Dodatne naloge so vključevale organizacijo skupin za razmislek, torej skupin strokovnjakov, ki preučujejo in razpravljajo o vprašanih, ki se nanašajo posebej na evropski akt o inovativnosti (dodatne naloge od št. 1 do št. 6), organizacijo dodatnih delavnic (dodatne naloge od št. 7 do št. 9), organizacijo dni ‚na terenu‘ (dodatne naloge od št. 10 do št. 13), organizacijo dodatnih seminarjev (dodatne naloge od št. 14 do št. 17), ocenjevanje dela operativnih skupin (dodatne naloge od št. 18 do št. 20), organizacijo konferenc (dodatna naloga št. 21), organizacijo potovanj in nastanitve udeležencev skupin za razmislek, delavnic in seminarjev (dodatna naloga št. 22), izvršitev nalog v državah članicah (dodatna naloga št. 23), pripravo seznama strokovnjakov (dodatna naloga št. 24), zaprtje informacijske pisarne (dodatna naloga št. 25), vzpostavitev informacijske pisarne (dodatna naloga št. 26) in določitev vseh upoštevanih projektov za vzpostavitev banke podatkov (dodatna naloga št. 27).
5. V skladu z določbami v specifikacijah je moral izbrani ponudnik tudi zagotoviti dovolj zaposlenih, da lahko poleg glavnih nalog osebje, ki izvršuje naloge, izvrši nalogi, ki sta bili določeni kot dodatni nalogi št. 24 in št. 27 ter katerih izvršitev je bila predvidena v prvem letu veljavnosti pogodbe.
6. V skladu s točko 6 specifikacij je bila pogodba sklenjena za deset mesecev z možnostjo podaljšanja za največ dvanajst mesecev. Določala je skupni maksimalen proračun 2.500.000 EUR na leto za skupno izvrševanje glavnih in dodatnih nalog, pri čemer je maksimalni letni proračun za glavne naloge znašal 1.400.000 EUR, za dodatne naloge pa 1.500.000 EUR.
7. V skladu s točko 7.5 specifikacij je bil postopek oddaje javnega naročila sestavljen, prvič, iz faze preučitve ponudb na podlagi meril za izključitev, ki ji sledi preučitev ponudb na podlagi meril za izbiro, drugič, iz faze ocenjevanja ponudb na podlagi meril za oddajo (ocenjevanje kakovosti in cene), in tretjič, iz faze oddaje naročila na podlagi merila ekonomsko najugodnejše ponudbe. Merila za izključitev, izbiro in oddajo, ki jih uporablja Komisija, so navedena v točki 9 specifikacij.
8. Komisija je prejela pet ponudb, vključno s ponudbo tožeče stranke. Vsi ponudniki so se prebili skozi prvo fazo postopka oddaje javnega naročila, v kateri je bila njihova ponudba preučena na podlagi meril za izključitev in izbiro, in so dosegli drugo fazo postopka, v kateri se ponudbe ocenjujejo na podlagi teh štirih meril za oddajo:
 - merilo za oddajo št. 1: pristop k povezavi med znanostjo in prakso;
 - merilo za oddajo št. 2: pristop glede izvršitve glavnih in dodatnih nalog;
 - merilo za oddajo št. 3: praktična organizacija nalog;

- merilo za oddajo št. 4: predlogi glede vzpostavitve informacijske pisarne v Bruslju (Belgija).
9. V okviru druge faze postopka sta le dve ponudnici, v obravnavanem primeru tožeča stranka in Vlaamse Landmaatschappij (flamska vladna agencija za zemljišča, v nadaljevanju: VLM), dosegli minimalno število točk, ki se v specifikacijah zahteva v zvezi z merili za oddajo. Ti ponudnici sta se torej uvrstili v fazo presoje njunih cen, ki sta znašali za tožečo stranko 1.320.112,63 EUR in za VLM 2.316.124,83 EUR.
 10. Iz zapisnika sestanka komisije za ocenjevanje z dne 20. novembra 2012 je razvidno, da je bila tožeča stranka uvrščena na prvo mesto in da je komisija za ocenjevanje, ker je bila v dvomih glede neobičajno nizke cene njene ponudbe, ugotovila, da jo mora zaprositi za informacije glede cen dodatnih nalog.
 11. Komisija je z dopisom z dne 22. novembra 2012 tožečo stranko obvestila, da je odbor za ocenjevanje ugotovil, da so cene, navedene za dodatne naloge, neobičajno nizke. Od tožeče stranke je zahtevala natančna pojasnila o izračunu cen, ponujenih za dodatne naloge od št. 1 do št. 21 in št. 25, pri čemer je navedla, da je lahko njena ponudba zavrnjena, če pojasnila ne bodo prepričljiva.
 12. Tožeča stranka se je z dopisom z dne 29. novembra 2012 odzvala na zahtevo Komisije za informacije s tem, da ji je poslala splošna pojasnila in seznam stroškov, uporabljenih za oblikovanje njenih ponujenih cen za dodatne storitve.
 13. Iz končnega zapisnika o ocenjevanju ponudbe tožeče stranke z dne 19. decembra 2012 je razvidno, da je komisija za ocenjevanje preučila pojasnila tožeče stranke in je med drugim ugotovila obstoj navzkrižnih zaposlitev osebja pri glavnih in dodatnih nalogah, ki niso v skladu z zahtevami iz specifikacij. Število točk za ponudbo tožeče stranke v zvezi z merilom za oddajo št. 3 je torej spremenila in to se je z 11,8 znižalo na 7 točk, zahtevana minimalna ocena pa je bila 7,5 točk od 15. Komisija za ocenjevanje je torej svoje ocenjevanje po eni strani končala s potrditvijo svojega mnenja glede neobičajno nizke cene ponudbe tožeče stranke, po drugi pa z ugotovitvijo, da na podlagi novih informacij, ki jih je ta posredovala, njena ponudba ne dosega več minimalne ocene, ki se v specifikacijah zahteva v zvezi z merilom za oddajo št. 3. Komisija za ocenjevanje je zato predlagala, naj se naročilo odda VLM.
 14. Komisija je z dopisom z dne 25. marca 2013 obvestila tožečo stranko, da njena ponudba ni bila sprejeta, ker ni dosegla minimuma, zahtevanega v zvezi z merilom za oddajo št. 3, in se je štela za neobičajno nizko, kar zadeva cene, ponujene za izvršitev nekaterih dodatnih nalog. Komisija je istega dne naročilo oddala VLM.
 15. Tožeča stranka je z dopisom z dne 26. marca 2013 spraševala po imenu izbranega ponudnika ter značilnostih in prednostih njegove ponudbe. Komisija ji je te informacije poslala z dopisom z dne 27. marca 2013.
 16. Tožeča stranka je Komisijo [z dopisom z dne 29. marca 2013] prosila za druge informacije v zvezi z ocenjevanjem njene ponudbe. Komisija ji je odgovorila z dopisom z dne 10. aprila 2013.
 17. Tožeča stranka je z dopisom z dne 12. aprila 2013 naročniku očitala, da ji ni poslal potrebnih pojasnil v zvezi z ocenjevanjem prvega in drugega merila, spremembo njegove tehnične presoje po odprtju finančne ponudbe, nepravilno presojo vključenosti vodje skupine in njegovega namestnika v dodatne naloge ter nepravilnostjo ugotovitev o ponudbi VLM.

18. Tožeča stranka je z elektronskim dopisom, ki je bil Komisiji poslan istega dne, to zaprosila za vpogled v zapisnik komisije za ocenjevanje in v ponudbo izbranega ponudnika, pri tem pa se je sklicevala na člen 6 Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).
19. Komisija je s prvim dopisom z dne 29. aprila 2013 tožečo stranko obvestila, da ji bo zapisnik komisije za ocenjevanje hitro poslan. Komisija je z drugim dopisom z istega dne odgovorila na prošnjo tožeče stranke za dostop, pri čemer ji je poslala delno kopijo zapisnika z dne 20. novembra 2012 o ocenjevanju, zapisnika z dne 19. decembra 2012 o končni oceni njene ponudbe in splošnega zapisnika z dne 6. februarja 2013 o ocenjevanju. Vendar ji Komisija ni sporočila ponudbe izbranega ponudnika, pri tem pa se je sklicevala na varstvo poslovnih interesov zadevnega podjetja na podlagi člena 4(2), prva alineja, Uredbe št. 1049/2001.
20. Tožeča stranka je z elektronskim dopisom z dne 13. maja 2013 v skladu s členom 7 Uredbe št. 1049/2001 vložila potrdilno prošnjo. Komisija je z elektronskim dopisom z dne 14. maja 2013 potrdila njen prejem, pri tem pa napovedala odgovor v roku petnajstih delovnih dni.
21. Tožeča stranka je z drugim dopisom z dne 13. maja 2013 nasprotovala stališču Komisije, ki je bilo izraženo v drugem dopisu z dne 29. aprila 2013, in ga je štela za pomanjkljivo. Komisija je z dopisom z dne 31. maja 2013 odgovorila, da ima tožeča stranka na voljo vso dokumentacijo glede postopka oddaje javnega naročila, na podlagi katere je bila sprejeta odločitev o oddaji, pri tem pa se je sklicevala tudi na svoj dopis z dne 29. aprila 2013.
22. Glede potrdilne prošnje za dostop je Komisija z dopisom z dne 4. junija 2013 tožeči stranki sporočila, da je bil rok za odgovor podaljšan do 26. junija 2013. Komisija je 26. junija 2013 tožečo stranko obvestila, da v zgoraj navedenem roku ne more odgovoriti na potrdilno prošnjo za dostop. Tožeča stranka je z elektronskim dopisom z dne 4. julija 2013 zaprosila za odgovor na potrdilno prošnjo za dostop, Komisija pa je nanj 9. julija 2013 odgovorila tako, da je podjetje obvestila, da mu bo odgovor poslan v nekaj dneh. Komisija je z dopisom z dne 17. julija 2013 odgovorila na potrdilno prošnjo tožeče stranke za dostop s potrditvijo svoje prejšnje odločitve, da se nekatere informacije v zapisnikih o ocenjevanju ne sporočijo in da se v skladu s členom 4(1)(b) in (2), prva alineja, Uredbe št. 1049/2001 ne odobri vpogled v ponudbo izbranega ponudnika.“

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 5 Družba Agriconsulting je 25. oktobra 2013 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo, s katero je predlagala, prvič, naj se Komisiji naloži, naj ji sporoči ponudbo izbranega ponudnika VLM in, drugič, naj se ji v skladu s členoma 268 in 340 PDEU naloži plačilo odškodnine za škodo, ki je domnevno nastala zaradi nepravilnosti, ki naj bi jih v okviru razpisa storila Komisija. Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo tožbo v celoti zavrnilo.

Predlogi strank pred Sodiščem

- 6 Družba Agriconsulting Sodišču predlaga, naj:
 - izpodbijano sodbo razveljavi in zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču, da to odloči v skladu z nalogi Sodišča;
 - Komisiji naloži plačilo stroškov tega postopka in stroškov postopka na prvi stopnji.

- 7 Komisija Sodišču predlaga, naj:
- pritožbo v celoti zavrne;
 - tožeči stranki naloži plačilo stroškov postopka.

Pritožba

- 8 Družba Agriconsulting v utemeljitev pritožbe navaja štiri pritožbene razloge.

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 9 Družba Agriconsulting s prvim pritožbenim razlogom, ki je razdeljen na dva dela, Splošnemu sodišču očita, da je v točki 46 izpodbijane sodbe razsodilo, da ni vzročne zveze med domnevnimi nezakonitostmi, storjenimi v okviru ocene njene ponudbe glede na merili za dodelitev št. 1 in 2, ter škodo, ki jo je navajala v svoji tožbi.
- 10 V okviru prvega dela tega pritožbenega razloga družba Agriconsulting trdi, da je Splošno sodišče spremenilo in izkrivilo njene trditve v zvezi z vzročno zvezo. Namreč, v nasprotju s tem, kar v točkah 42 in 43 izpodbijane sodbe trdi Splošno sodišče, naj bi družba Agriconsulting v svoji tožbi skušala ločiti škodo, ki jo pomenijo izguba možnosti in stroški sodelovanja pri razpisu, od vprašanja zavrnitve njene ponudbe. V zvezi s tem naj bi iz točke 105 tožbe in točke 3 replike na prvi stopnji jasno izhajalo, da naj bi izguba možnosti in stroški sodelovanja za tožečo stranko pomenili škodo, ki se lahko povrne, ne glede na vprašanje gotovosti pridobitve naročila.
- 11 Družba Agriconsulting v okviru drugega dela prvega pritožbenega razloga navaja, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je v točkah od 43 do 45 izpodbijane sodbe ugotovilo, da nezakonitosti, ki so bile navedene v zvezi z meriloma za dodelitev št. 1 in 2, niso mogle biti razlog za povračilo, ker je do zavrnitve ponudbe pritožnice prišlo na podlagi presoje, ki jo je komisija za ocenjevanje opravila v zvezi z merilom za dodelitev št. 3 in neobičajno nizkostjo te ponudbe. Splošno sodišče naj bi s tem odškodninsko tožbo omejilo le na nezakonite predpostavke, ki imajo določen vpliv na oddajo naročila, medtem ko naj bi v skladu s sodno prakso tega sodišča na podlagi vsakršne nepravilnosti v postopku javnega razpisa, ki lahko vpliva na možnosti nekega ponudnika za dodelitev zadevnega naročila, nastala pravica do odškodnine.
- 12 Komisija meni, da prvi pritožbeni razlog ni utemeljen.

Presoja Sodišča

- 13 Opozoriti je treba, da je Splošno sodišče najprej v točki 41 izpodbijane sodbe razsodilo, da je družba Agriconsulting v zvezi z nepravilnostmi glede meril za dodelitev št. 1 in 2 navajala dve vrsti škode, in sicer izgubo možnosti ter stroške sodelovanja v postopku javnega razpisa. Nato je v točki 42 te sodbe njeno utemeljitev povzelo tako: „Tožeča stranka trdi, da je pogoj, ki se nanaša na vzročno zvezo, izpolnjen, ker je bila njena ponudba uvrščena na prvo mesto in ker bi ji moralo biti javno naročilo oddano, če ne bi bile storjene navedene kršitve.“ Nazadnje, v točkah od 43 do 46 navedene sodbe je Splošno sodišče na tako povzeto utemeljitev odgovorilo s tem, da je v bistvu razsodilo, da zatrjevane nezakonitosti niso v neposredni vzročni zvezi z vrstama škode, ki ju je navajala tožeča stranka.

- 14 Kar zadeva prvi del prvega pritožbenega razloga, ki se nanaša na domnevno spremembo – s strani Splošnega sodišča – trditve družbe Agriconsulting, je treba poudariti, prvič, da je družba Agriconsulting v točki 102 tožbe zaradi pojasnitve vzročne zveze med domnevnimi nezakonitostmi, storjenimi v okviru postopka javnega razpisa na eni strani, in izgubo svojih možnosti na drugi strani navedla, da je bila navedena izguba možnosti „neposredna posledica odločitve komisije za ocenjevanje, da se ocena, povezana z merilom za oddajo št. 3, zniža in da se ponudba šteje za neobičajno nizko“.
- 15 Poleg tega je pritožnica v točkah 76 in 79 tožbe trdila, da se je domnevna izguba možnosti uresničila s tem, da je bila njena ponudba uvrščena na prvo mesto, in da ji naročilo ni bilo oddano.
- 16 Zato Splošno sodišče v točki 42 izpodbijane sodbe ni spremenilo trditve pritožnice v zvezi z vzročno zvezo med navedenimi nezakonitostmi in domnevno izgubo možnosti. Prav nasprotno, povzelo jih je tako, kot so izhajale iz tožbe.
- 17 Te ugotovitve ni mogoče ovreči s točko 105 tožbe, na katero se družba Agriconsulting ne more uspešno sklicevati za dokazovanje vsebine svojih trditve v zvezi z zatrjevano izgubo možnosti. Namreč, pojasnila v zvezi s tem se očitno ne nanašajo na to, saj pritožnica v njih navaja pogoje, ki so v sodni praksi Splošnega sodišča določeni za povrnitev stroškov sodelovanja pri razpisu. Navedena točka je poleg tega navedena v delu tožbe, naslovljenem „Vzročna zveza, ki se nanaša na škodo, ki jo predstavljajo stroški sodelovanja pri zadevnem razpisu“.
- 18 Pritožnica se prav tako ne more sklicevati na pojasnila iz točke 3 replike na prvi stopnji. Pritožnica je namreč v tej točki zgolj ponovila to, kar je že navedla v točki 105 tožbe, namreč da sodna praksa Splošnega sodišča, ki se nanaša na povrnitev stroškov sodelovanja, skupaj s stavkom, da zatrjevane nezakonitosti v zvezi z merili za dodelitev št. 1 in 2 „podpirajo“ ne le to škodo, temveč tudi izgubo možnosti, ne da bi v zvezi s tem podala druga pojasnila. Navedena točka 3 je torej kvečjemu pojasnilo glede škode, ki je navedena v zvezi z nezakonitostmi.
- 19 Drugič, kar zadeva trditve družbe Agriconsulting, ki se nanašajo na vzročno zvezo med zatrjevanimi nezakonitostmi na eni strani in škodo, ki jo predstavljajo stroški sodelovanja pri razpisu, na drugi strani, je treba opozoriti, da je Splošno sodišče v bistvu v točkah od 112 do 117 izpodbijane sodbe razsodilo glede povrnitve teh stroškov. Pritožnica pa v pritožbi ne trdi, da naj bi bila preučitev iz navedenih točk zaradi domnevnega izkrivljanja in spremembe njenih trditve s strani Splošnega sodišča v točki 42 izpodbijane sodbe neveljavna. Navaja torej izkrivljanje, ne da bi pojasnila posledice, ki jih iz tega izpeljuje. Tako prvi del prvega pritožbenega predloga ni utemeljen.
- 20 Iz tega izhaja, da je prvi del prvega pritožbenega razloga delno očitno neutemeljen in delno brezpredmeten.
- 21 Kar zadeva drugi del prvega pritožbenega razloga, kot je povzet v točki 11 te sodbe, je treba opozoriti, da Splošno sodišče v točkah od 43 do 45 izpodbijane sodbe ni abstraktno in splošno razsodilo, da zaradi nezakonitosti, ki vplivajo na postopek javnega razpisa, kakršne so te, ki jih v obravnavanem primeru glede meril za dodelitev št. 1 in 2 navaja družba Agriconsulting, za ponudnika ne more nikoli nastati pravica do povrnitve škode. Splošno sodišče je v obravnavanem primeru zgolj presodilo, ali je v konkretnem primeru glede na trditve pritožnice v zvezi z vzročno zvezo takšna pravica do povrnitve škode obstajala, pri čemer je presodilo dejstva obravnavanega primera.
- 22 V tem delu se torej izpodbija presoja dejstev, ki jo je Splošno sodišče opravilo v zvezi z vzročno zvezo, za kar pa Sodišče v okviru pritožbe ni pristojno, razen v primeru izkrivljanja. Ker pa pritožnica ne more utemeljeno navajati nobenega izkrivljanja njenih trditve iz razlogov, navedenih v točkah od 14 do 19 te sodbe, je navedeni del nedopusten.
- 23 Ob upoštevanju navedenih ugotovitev je treba prvi pritožbeni razlog v celoti zavrnil.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 24 V okviru prvega dela drugega pritožbenega razloga družba Agriconsulting v točkah od 56 do 62 izpodbijane sodbe trdi, da je Splošno sodišče izkrivilo oceno komisije za ocenjevanje in ni izpolnilo svoje obveznosti obrazložitve.
- 25 Namreč, kot naj bi bilo razvidno iz končnega ocenjevalnega poročila, je komisija za ocenjevanje presojala zanesljivost ponudbe pritožnice le ob upoštevanju cene, ki je bila ponujena za dodatne naloge. Splošno sodišče naj bi to priznalo v točkah 56 in 57 izpodbijane sodbe, pri tem pa nato ugotovilo, da je komisija to ponudbo upoštevala v celoti. Razlogovanje Splošnega sodišča naj bi bilo glede tega nezadostno, nepovezano in neutemeljeno, saj naj se ne bi opiralo na noben poseben dokaz, s čimer je kršeno pravilo *onus probandi incumbit ei qui dicit*.
- 26 V okviru drugega dela drugega pritožbenega razloga družba Agriconsulting iz razlogov, ki so enaki tistim, ki so predstavljeni v prejšnji točki, trdi, da je Splošno sodišče obrazložitev komisije za ocenjevanje nadomestilo s svojo obrazložitvijo in izkrivilo procesne akte.
- 27 Komisija primarno trdi, da je drugi pritožbeni razlog nedopusten, in podredno, da ni utemeljen.

Presoja Sodišča

- 28 Z dvema deloma drugega pritožbenega razloga, ki ju je treba obravnavati skupaj, družba Agriconsulting Splošnemu sodišču očita, da je izkrivilo „presojlo komisije za ocenjevanje“ in „procesne akte“, da je presojlo komisije za ocenjevanje nadomestilo s svojo ter da je podalo nezadostno, protislovno in neutemeljeno obrazložitev. Te trditve bi bilo treba razumeti tako, da pritožnica v bistvu trdi, prvič, da je Splošno sodišče izkrivilo dopis Komisije z dne 25. marca 2013 in končno ocenjevalno poročilo ter, drugič, da je kršilo svojo obveznost obrazložitve.
- 29 V zvezi s tem je treba spomniti, da je Splošno sodišče v točki 55 izpodbijane sodbe navedlo sodno prakso Sodišča, v skladu s katero je treba neobičajno nizkost ponudbe presojati glede na vse postavke ponudbe in glede na zadevno storitev (glej po analogiji sodbo z dne 18. decembra 2014, Data Medical Service, C-568/13, EU:C:2014:2466, točka 50). Nato, v točki 56 izpodbijane sodbe, je Splošno sodišče povzelo vsebino dopisa Komisije z dne 25. marca 2013, s katerim je ta institucija pritožnico obvestila, da je bila njena ponudba zavrnjena, in vsebino končnega ocenjevalnega poročila. V točki 57 te sodbe je ugotovilo, da so se nepravilnosti, zaradi katerih je komisija za ocenjevanje ugotovila, da je ponudba pritožnice neobičajno nizka, natančneje nanašale na nekatere dodatne naloge. Splošno sodišče pa je v točkah od 58 do 61 navedene sodbe med drugim ugotovilo, da so glede na gospodarski in finančni pomen dodatnih nalog v znesku javnega naročila ugotovljene nepravilnosti lahko vplivale na doslednost ponudbe družbe Agriconsulting v celoti. Na podlagi tega je v točki 62 te sodbe ugotovilo, da je komisija za ocenjevanje svojo presojlo o neobičajno nizki ponudbi družbe Agriconsulting opravila glede na postavke ponudbe in zadevno storitev ob upoštevanju elementov, ki so upoštevní za navedeno storitev.
- 30 Zato je treba, kar zadeva, prvič, morebitno izkrivljanje dokazov s strani Splošnega sodišča, opozoriti, da mora to izkrivljanje očitno izhajati iz listin v spisih, ne da bi bilo treba opraviti novo presojlo dejstev in dokazov (sodbi z dne 20. novembra 2014, Intra-Press/Golden Balls, C-581/13 P in C-582/13 P, neobjavljena, EU:C:2014:2387, točka 39 in navedena sodna praksa, ter z dne 26. oktobra 2016, Westermann Lernspielverlage/EUIPO, C-482/15 P, EU:C:2016:805, točka 36 in navedena sodna praksa).

- 31 V obravnavanem primeru pa družba Agriconsulting pod pretvezo izkrivljanja dokazov dejansko skuša doseči ponovno presojo dejstev, za kar pa Sodišče v fazi pritožbe ni pristojno (glej po analogiji sodbi z dne 2. septembra 2010, Calvin Klein Trademark Trust/UUNT, C-254/09 P, EU:C:2010:488, točka 49, in z dne 19. marca 2015, MEGA Brands International/UUNT, C-182/14 P, EU:C:2015:187, točka 47 in navedena sodna praksa).
- 32 Družba Agriconsulting namreč ne trdi, da je razlaga, ki jo je Splošno sodišče podalo glede dopisa Komisije z dne 25. marca 2013 in končnega ocenjevalnega poročila kakor koli vsebinsko nepravilna. Nasprotno, pritožnica priznava, da je Splošno sodišče v točki 56 izpodbijane sodbe pravilno povzelo vsebino tega dopisa. Izpodbija pa presojo, ki jo je Splošno sodišče v točkah od 57 do 61 te sodbe opravilo glede vsebine teh dokumentov ob upoštevanju okoliščin, v katere ti spadajo, vključno z gospodarskim in finančnim pomenom dodatnih nalog pri zadevnem naročilu, ter sklep, ki ga je iz tega izpeljalo, da so ugotovljene nepravilnosti lahko vplivale na zanesljivost ponudbe družbe Agriconsulting v celoti.
- 33 Zato je drugi pritožbeni razlog v tem delu nedopusten.
- 34 Drugič, glede trditve družbe Agriconsulting, da naj bi Splošno sodišče kršilo svojo obveznost obrazložitve, je treba opozoriti, da to, ali je razlaga sodbe Splošnega sodišča protislovna ali nezadostna, gotovo pomeni pravno vprašanje, ki ga je mogoče navajati v okviru pritožbe (sodba z dne 16. julija 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija, C-385/07 P, EU:C:2009:456, točka 71 in navedena sodna praksa).
- 35 Vendar pa družba Agriconsulting s tem, da trdi, da je obrazložitev sodbe protislovna, še enkrat poskuša doseči ponovno presojo dejstev obravnavanega primera. Ugotovitev iz točke 57 izpodbijane sodbe, v skladu s katero se „naveden[e] nepravilnosti [torej natančneje nanašajo na] nekater[e] dodatn[e] nalog[e]“, sama po sebi namreč ni nezdržljiva z ugotovitvijo iz točke 62 te sodbe, v skladu s katero „je komisija za ocenjevanje svojo presojo opravila glede na postavke ponudbe in zadevno storitev“. Pritožnica dejansko izpodbija presojo o dejstvih iz točk od 58 do 61, ki so Splošno sodišče od te ugotovitve vodile do tega sklepa.
- 36 Kar zadeva neobstoj obrazložitve, na katerega se sklicuje pritožnica, iz preudarkov, navedenih v točkah od 57 do 61 izpodbijane sodbe, ki so navedeni v točki 29 te sodbe, izhaja, da je Splošno sodišče pravno zadostno utemeljilo ugotovitev iz točke 62 izpodbijane sodbe, da je komisija za ocenjevanje ravnala v skladu s sodno prakso iz sodbe z dne 18. decembra 2014, Data Medical Service (C-568/13, EU:C:2014:2466).
- 37 Iz tega sledi, da je treba drugi pritožbeni razlog delno zavreči kot nedopusten in delno zavrniti kot neutemeljen.

Tretji pritožbeni razlog

Trditve strank

- 38 Družba Agriconsulting s prvim delom tretjega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče v točkah od 64 do 69 izpodbijane sodbe spremenilo in izkrivilo njeno tožbo. Medtem ko naj bi namreč navedlo, da so referenčne cene in stroški, ki jih je komisija za ocenjevanje uporabila za presojo neobičajne nizkosti njene ponudbe (v nadaljevanju: referenčni gospodarski parametri), arbitrarni, neracionalni, subjektivni in neopredeljeni, pa naj Splošno sodišče ne bi ugotavljalo njihove utemeljenosti. V točki 66 izpodbijane sodbe naj bi le razsodilo, da pritožnica ni dokazala resnosti svoje ponudbe.

- 39 Pritožnica v tem okviru poleg tega Splošnemu sodišču očita, da ni upoštevalo elementov, ki jih je predložila kot dokaz, da navedeni gospodarski parametri niso bili zanesljivi. Natančneje, Splošno sodišče naj ne bi upoštevalo simulacije, iz katere naj bi bilo razvidno, da z uporabo enakih gospodarskih parametrov za glavne naloge proračun, ki je v specifikacijah predviden za te naloge, ne bi bil zadosten.
- 40 Družba Agriconsulting meni, da ji Splošno sodišče ni moglo očitati, kot je to storilo v točki 66 izpodbijane sodbe, da v prvotni ponudbi ni sporočila informacij, ki bi dokazovale znižanja, ki jih je dosegla, saj ji tega ni nalagalo nobeno pravilo postopka javnega razpisa. Splošno sodišče ji prav tako ni moglo očitati, da ni predložila teh podatkov v dopisu z dne 29. novembra 2012 v odgovor na zahtevo Komisije za informacije. Navedene informacije namreč niso bile del informacij, ki jih je ta institucija zahtevala v dopisu z dne 22. novembra 2012. Nazadnje, Splošno sodišče pritožnici ni moglo očitati, da nato ni sporočila sporazumov o sodelovanju s strokovnjaki, saj ji Komisija tega ni dovolila.
- 41 Z drugim delom tretjega pritožbenega razloga pritožnica navaja, da je Splošno sodišče v točkah od 73 do 76 izpodbijane sodbe s tem, da je štelo, da Komisija ni kršila načela kontradiktornosti, ker je pritožnici zavrnila pravico do predložitve teh dodatnih informacij, napačno uporabilo pravo.
- 42 V zvezi s tem naj bi iz ustaljene sodne prakse izhajalo, da mora naročnik od ponudnika zahtevati pojasnila za utemeljitev resnosti njegove ponudbe v okviru kontradiktornega postopka. Vendar pa naj bi v obravnavanem primeru, v katerem je bila zahteva komisije za ocenjevanje oblikovana tako, da se ni nanašala na veljavnost cen, ki so bile predlagane v ponudbi družbe Agriconsulting, temveč na metodo izračuna teh cen, pritožnica morala predložiti informacije zgolj v zvezi s številčnimi elementi izračuna. Morala bi torej imeti možnost predložitve dodatnih podatkov, da bi odpravila vsakršen dvom o utemeljenosti zadevnih števil. V zvezi s tem naj pravica ponudnika, da predloži pripombe, s sodno prakso ne bi bila omejena le na eno predložitev. Načelo kontradiktornosti pa naj bi v tem okviru pomenilo, da lahko ponudnik po vložitvi prvotnih stališč v razumnem obsegu predloži dodatna pojasnila.
- 43 Nazadnje, v tretjem delu, družba Agriconsulting meni, da je Splošno sodišče večkrat napačno uporabilo pravo, ker je v točkah od 81 do 85 izpodbijane sodbe ugotovilo neobstoj kršitve načela enakega obravnavanja. Splošno sodišče naj bi najprej napačno presodilo, da je že samo cena ponudbe družbe Agriconsulting zadostovala za ugotovitev, da je bila ta ponudba neobičajno nizka. Dalje, Splošno sodišče naj ne bi upoštevalo tega, da se je glede na referenčne gospodarske parametre ponudba družbe VLM prav tako zdela neobičajno nizka. Splošno sodišče bi predvsem moralo upoštevati, da sta bili družbi Agriconsulting in VLM, kar zadeva njuni ponudbi, dejansko v enakem položaju. Po eni strani sta se namreč ti ponudbi nanašali na isto naročilo, po drugi strani pa je bila zanesljivost teh ponudb izpodbijana – kar zadeva prvo, s strani naročnika, in kar zadeva drugo, s strani družbe Agriconsulting.
- 44 Splošno sodišče naj poleg tega ne bi ustrezno preučilo in ocenilo dokazov, ki jih je v podporo svojim očitkom predložila pritožnica. Natančneje, Splošno sodišče naj s tem, da je v točki 84 izpodbijane sodbe menilo, da simulacija, ki jo je predložila zadnjenavedena in ki je navedena v točki 39 te sodbe, ni bila upoštevana, ne bi upoštevalo elementa, ki je bil namenjen prav temu, da se dokaže, da je bila ponudba družbe VLM prav tako neobičajno nizka, in da je bila zato ta družba v zvezi s tem v položaju, ki je primerljiv s položajem pritožnice.
- 45 Komisija meni, da tretji pritožbeni razlog ni utemeljen.

Presoja Sodišča

- 46 Za preizkus tretjega pritožbenega razloga je treba obrniti vrstni red njegovih delov.

- 47 Najprej, glede tretjega dela navedenega pritožbenega razloga, ki se nanaša na domnevno kršitev načela enakega obravnavanja, je treba opozoriti, da to načelo nalaga, da morajo imeti vsi ponudniki pri postavljanju pogojev svojih ponudb enake možnosti, in torej zahteva, da za vse ponudbe veljajo enaki pogoji glede vseh ponudnikov (sklep z dne 10. novembra 2016, *Spinosa Costruzioni Generali in Melfi*, C-162/16, neobjavljen, EU:C:2016:870, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 48 Splošno sodišče je v obravnavanem primeru v točkah 82 in 83 izpodbijane sodbe poudarilo, da je bila ponudba družbe VLM, izračunana na podlagi formule, določene v specifikacijah, rahlo nižja od zgornje meje proračuna, predvidenega z navedenimi specifikacijami za izvršitev naročila, in za skoraj milijon EUR višja od finančne ponudbe družbe Agriconsulting. Iz tega je sklepalo, da družba VLM ni bila v enakem položaju kot družba Agriconsulting in da se je zato lahko Komisija, ne da bi kršila načelo enakega obravnavanja, odločila preveriti, ali je ponudba pritožnice neobičajno nizka, ne da bi enako obravnavala ponudbo družbe VLM.
- 49 Poudariti je treba, da je različno obravnavanje ponudb družb Agriconsulting in VLM neločljivo povezano z vprašanjem določitve neobičajno nizkih ponudb in postopkom, ki se zanje uporablja. Presoja utemeljenosti obrazložitve, navedene v točkah 82 in 83 izpodbijane sodbe, torej pomeni obravnavanje obveznosti, ki jih ima na tem področju naročnik.
- 50 Glede tega člen 139(1) Uredbe št. 2342/2002 določa, da če so v ponudbi za dano naročilo ponujene neobičajno nizke cene, mora naročnik, preden tako ponudbo zavrne samo iz tega razloga, pisno zahtevati podrobno obrazložitev vseh postavk ponudbe, za katere meni, da so pomembne, ter jih mora v ustreznem kontradiktornem pogovoru in ob upoštevanju podane obrazložitve preveriti.
- 51 Ta določba tako za naročnika pomeni, prvič, da mora določiti sumljive ponudbe, drugič, da mora zadevnim ponudnikom omogočiti, da dokažejo, da so te resne, s tem da od njih zahteva pojasnila, za katera meni, da so koristna, tretjič, da presodi upoštevnost pojasnil, ki jih podajo zainteresirane stranke, in četrtič, da sprejme odločitev v zvezi z dopustitvijo ali zavrnitvijo navedenih ponudb (glej po analogiji sodbo z dne 27. novembra 2001, *Lombardini in Mantovani*, C-285/99 in C-286/99, EU:C:2001:640, točka 55).
- 52 Obveznosti, ki izhajajo iz navedene določbe, vključno z obveznostjo – v obravnavanem primeru – podrobne preučitve resnosti predlagane cene z uporabo referenčnih gospodarskih parametrov, pa za naročnika veljajo le pod pogojem, da je neka ponudba *a priori* vprašljiva.
- 53 Ker je v obravnavanem primeru komisija za ocenjevanje ponudbo pritožnice ocenila kot na prvi pogled neobičajno nizko in je menila, da ponudba družbe VLM *a priori* ni bila neobičajna, bi lahko, ne da bi kršila načelo enakega obravnavanja ponudnikov, začela kontradiktorni postopek iz člena 139(1) Uredbe št. 2342/2002 v zvezi s prvo ponudbo in natančno preučila njene cene z uporabo referenčnih gospodarskih parametrov, ne da bi za družbo VLM uporabila enako obravnavo. Splošno sodišče je torej v točkah 82 in 83 izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da ti podjetji, kar zadeva njuni ponudbi, nista bili v enakem položaju.
- 54 Te ugotovitve ne more ovreči trditev družbe Agriconsulting, da cena neke ponudbe sama zase ne omogoča, da se šteje, da je ta ponudba neobičajno nizka.
- 55 Ker v zvezi s tem v členu 139(1) ali členu 146(4) Uredbe št. 2342/2002 ni opredelitve pojma „neobičajno nizka ponudba“ ali pravil, ki bi omogočala določitev takšne ponudbe, mora naročnik določiti metodo, ki se uporabi za določitev neobičajno nizkih ponudb (glej po analogiji sodbo z dne 18. decembra 2014, *Data Medical Service*, C-568/13, EU:C:2014:2466, točka 49 in navedena sodna praksa), če je ta metoda objektivna in nediskriminatorna (glej po analogiji sodbo z dne 27. novembra 2001, *Lombardini in Mantovani*, C-285/99 in C-286/99, EU:C:2001:640, točki 68 in 69).

- 56 V obravnavanem primeru je, kot je v točkah 81 in 82 izpodbijane sodbe opozorilo Splošno sodišče, komisija za ocenjevanje neobičajno nizkost ponudbe družbe Agriconsulting ugotovila tako, da je višino te ponudbe primerjala z maksimalnim skupnim proračunom, predvidenem v specifikacijah, v znesku 2.500.000 EUR. Medtem ko je bila ponudba družbe VLM nekoliko pod tem proračunom, pa je bila ponudba družbe Agriconsulting nižja za skoraj milijon EUR.
- 57 V nasprotju s trditvami pritožnice pa v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 55 te sodbe, naročniku nič ne preprečuje, da primerja ponudbe z oceno proračuna iz specifikacij in za eno od teh ponudb ugotovi, da je na prvi pogled neobičajno nizka, ker je znesek te ponudbe znatno nižji od navedene ocene proračuna. Pritožnica zlasti ni dokazala, zakaj taka praksa ne bi bila objektivna ali bi bila diskriminatorna.
- 58 Nazadnje, kar zadeva trditve družbe Agriconsulting, da bi Splošno sodišče moralo presoditi, da je bila družba VLM dejansko v enakem položaju kot ona, je treba opozoriti, prvič, da zgolj okoliščina, da pritožnica izpodbija zanesljivost ponudbe družbe VLM, ne omogoča sklepanja o primerljivosti položajev. Ob upoštevanju preudarkov, navedenih v točkah 52 in 53 te sodbe, bi družba Agriconsulting še vedno morala dokazati razloge, zaradi katerih bi moral naročnik na prvi pogled dvomiti o zanesljivosti ponudbe družbe VLM.
- 59 Drugič, poudariti je treba, da je Splošno sodišče v točki 84 izpodbijane sodbe upravičeno presodilo, da simulacija, ki jo je predložila tožeča stranka, v zvezi s tem ni bila upoštevana. Ta simulacija, namenjena podrobni preučitvi cen, predlaganih v ponudbi družbe VLM, ob upoštevanju referenčnih gospodarskih parametrov, namreč ne more dokazati razlogov, zaradi katerih bi moral naročnik dvomiti o resnosti te ponudbe, kljub dejstvu, da je bil znesek te ponudbe zelo blizu oceni proračuna iz specifikacij.
- 60 Iz tega izhaja, da tretji del tretjega tožbenega predloga ni utemeljen.
- 61 Dalje, glede drugega dela tega pritožbenega razloga, ki se nanaša na domnevno kršitev načela kontradiktornosti, je treba opozoriti, da je Splošno sodišče, potem ko je v točki 71 izpodbijane sodbe naštelu obveznosti, ki izhajajo iz člena 139(1) Uredbe št. 2342/2002, katerega besedilo je bilo navedeno v točki 50 te sodbe, v točkah od 72 do 76 izpodbijane sodbe presodilo, da je bil kontradiktorni postopek iz te določbe v obravnavanem primeru spoštovan in da je imela pritožnica možnost utemeljiti svoje stroške in cene, ki so se šteli za prenizke.
- 62 Družba Agriconsulting pa v bistvu navaja, da naročnik obveznosti iz navedenega člena 139(1) izpolni le, če je zadevni ponudnik, poleg formalnega spoštovanja faz kontradiktornega postopka, določenega v tej določbi, dejansko lahko utemeljil svoje stroške in cene. V obravnavanem primeru bi to pomenilo, da je pritožnica lahko predložila dodatne informacije glede na tiste, ki so bile navedene v njenem odgovoru v dopisu z dne 29. novembra 2012, ker naj ji besedilo dopisa Komisije z dne 22. novembra 2012 ne bi omogočalo pravilne presoje informacij, ki jih je zahtevala ta institucija.
- 63 Glede tega zadostuje poudariti, da ta trditev temelji na dejanski predpostavki, ki jo je Splošno sodišče zavrnilo. Splošno sodišče je namreč v točki 77 izpodbijane sodbe vsebino dopisa Komisije z dne 22. novembra 2012 presodilo tako, da ta institucija pritožnice ni spraševala le po metodi za izračun cene, vsebovane v njeni ponudbi, temveč tudi po vseh elementih, ki vplivajo na oblikovanje te cene.
- 64 Ker pa Sodišče v okviru pritožbenega postopka, če ni izkrivljanja, ne more preizkusiti presoje dejstev, ki jo je opravilo Splošno sodišče, je drugi del tretjega pritožbenega razloga nedopusten.
- 65 Nazadnje, kar zadeva prvi del tega pritožbenega razloga, ki se nanaša na domnevno izkrivljanje in spremembo tožbe družbe Agriconsulting s strani Splošnega sodišča, je pritožnica v točki 68 svoje tožbe očitno trdila, da je enota stroškov, uporabljena za stroške za strokovnjake, subjektivno merilo in da naj se pri njej ne bi upoštevala možnost, da bi se lahko s strokovnjaki pogajala za nižje cene, niti njene organizacijske in poslovne sposobnosti.

- 66 Splošno sodišče je v zvezi s tem v točkah 66 in 67 izpodbijane sodbe poudarilo, da trditve pritožnice, da bi se lahko s strokovnjaki pogajala za nižje cene od tistih, ki so bile predvidene v referenčnih gospodarskih parametrih, niso bile utemeljene.
- 67 Poleg tega je Splošno sodišče v točki 68 te sodbe presodilo, da družba Agriconsulting ni s številčnimi podatki podprla svoje trditve, da je enota stroškov, uporabljena za stroške za strokovnjake, subjektivno merilo. Poleg tega je navedlo, da to, da družba Agriconsulting navaja pogajanja o cenah s strokovnjaki enake kategorije, kot so strokovnjaki za glavne naloge, potrjuje, da so bili ti stroški nižji od običajnih, ne da bi bila v zvezi s tem podana natančna pojasnila.
- 68 Ugotoviti je torej treba, da Splošno sodišče ni napačno presodilo trditve pritožnice in je nanjo pravno zadostno odgovorilo. V zvezi s tem bi namreč lahko zgolj ugotovilo, da družba Agriconsulting ni upravičila utemeljenosti svojih trditev glede neustreznosti referenčnih gospodarskih meril in nižjih cen, za katere se ji je uspelo dogovoriti. Pritožnica poleg tega ne trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je breme tega dokaza prevalilo nanjo. Tako torej pritožnica ne more utemeljeno trditi, da je Splošno sodišče spremenilo ali izkrivilo njeno tožbo.
- 69 Glede trditve družbe Agriconsulting, da Splošno sodišče ni upoštevalo simulacije, ki jo je predložila, da bi dokazala arbitrarnost in nezanesljivost referenčnih gospodarskih parametrov, zadostuje opozoriti, da je pritožba omejena na pravna vprašanja. Splošno sodišče je zato edino pristojno za ugotovitev in presojo upoštevanih dejstev ter za presojo vrednosti, ki jo je treba pripisati predloženim dokazom, ob upoštevanju izkrivljanja navedenih dejstev ali dokazov (sklep z dne 11. novembra 2003, Martinez/Parlament, C-488/01 P, EU:C:2003:608, točka 53 in navedena sodna praksa).
- 70 Pritožnica pa ni predložila elementov, ki bi takšno izkrivljanje dokazovali. Poleg tega je treba ugotoviti, da Splošno sodišče ni prezrlo sporne simulacije, saj je bila ta v izpodbijani sodbi večkrat navedena, med drugim v točki 84. Okoliščina, da je Splošno sodišče ni navedlo v točkah od 63 do 69 te sodbe, kaže zgolj to, da je v tem okviru štel, da nima dokazne moči, pri čemer je za to presojo – ob izključitvi kakršnega koli izkrivljanja – izključno pristojno.
- 71 Nazadnje, kar zadeva trditev družbe Agriconsulting, navedeno v točki 40 te sodbe, je treba opozoriti, da ker je Splošno sodišče v točkah od 72 do 76 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je pritožnica imela priložnost utemeljiti svoje stroške in cene, ji je lahko upravičeno očitalo, da ni utemeljila svojih trditev. Poleg tega, če želi pritožnica s to trditvijo ovreči to ugotovitev Splošnega sodišča, je ta trditev nedopustna iz razlogov, navedenih v točki 64 te sodbe.
- 72 Iz tega izhaja, da prvi del tretjega pritožbenega razloga deloma ni dopusten in deloma ni utemeljen.
- 73 Zato je treba tretji pritožbeni razlog zavrniti v celoti.
- 74 V skladu s členom 139(1) Uredbe št. 2342/2002 je neobičajno nizka cena ponudbe družbe Agriconsulting zadosten razlog za pravno utemeljitev njene zavrnitve. Vendar pa iz vsega navedenega izhaja, da pritožnica ni mogla dokazati, da naj bi Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je razsodilo, da v tem primeru ni šlo za dovolj resno kršitev prava Unije, kar zadeva presojo neobičajne nizkosti njene ponudbe s strani Komisije.
- 75 Zato ni treba presojati, ali je drugi razlog za zavrnitev ponudbe družbe Agriconsulting, in sicer ocena, ki je bila tej ponudbi dana, kar zadeva merilo za dodelitev št. 3, utemeljen.
- 76 Splošno sodišče je poleg tega v točki 105 izpodbijane sodbe iz razlogov, ki so podobni tistim, ki so navedeni v prejšnji točki te sodbe, presodilo, da ni mogoče ugotoviti obstoja vzročne zveze med morebitno nepravilnostjo, storjeno pri presoji ponudbe glede na merilo za oddajo št. 3, in izgubljenim

dobičkom, ki ustreza izgubi naročila in na katerega se sklicuje pritožnica. Čeprav zadnjenavedena v točki 65 pritožbe navaja ugotovitve Splošnega sodišča v zvezi z vzročno zvezo, pa jih očitno ne želi izpodbijati in v tem smislu vsekakor ne navaja nobenega očitka.

- 77 Glede na kumulativnost pogojev, ki veljajo za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije, kot je določeno v členu 340, drugi odstavek, PDEU, ugotovitve iz točk od 74 do 76 te sodbe zadostujejo za zavrnitev pritožbe družbe Agriconsulting, ne da bi bilo treba odločiti o četrtem pritožbenem razlogu, ki se nanaša na preizkus – s strani Splošnega sodišča – izgube dobička, do katere je prišlo zaradi zavrnitve ponudbe te družbe (glej po analogiji sodbi z dne 19. aprila 2007, Holcim (Deutschland)/Komisija, C-282/05 P, EU:C:2007:226, točka 57, in z dne 14. oktobra 2014, Giordano/Komisija, C-611/12 P, EU:C:2014:2282, točka 54).

Stroški

- 78 Na podlagi člena 184(2) Poslovnika Sodišča to, če pritožba ni utemeljena, odloči o stroških.
- 79 V skladu s členom 138(1) tega poslovnika, ki se na podlagi člena 184(1) tega poslovnika uporablja za pritožbeni postopek, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspehi stranki. Ker je Komisija predlagala, naj se družbi Agriconsulting naloži plačilo stroškov, in ker ta s pritožbenimi razlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. Agriconsulting Europe SA se naloži plačilo stroškov.

Podpisi